

שו"ת בעניינים שונים

זמן ההמתנה בבשר בחלב לחולה, מעוברת, יולדת, מניקה

שאלה: כמה זמן המתנה לחולה בין בשר לחלב.

תשובה: חולה ואף אם לא נפל למשכב, אלא יש לו מיחושים קלים, [כאבי ראש קלים וכדו'] די שימתין בין אכילת בשר לחלב שעה אחת, אם יש לו קצת צורך, ואין צריך שיעשה קינוח והדחה.

וכן הוא הדין במעוברת מתחילת עיבורה, ויולדת [ומפלת לאחר ארבעים יום] עד שלושים יום, או מניקה, אם יש להם קצת צורך [אך לא דברים שהם לצורך תענוג] לאכול מאכל חלבי, וכן אם אין להם מאכל פרווה יכולים לאכול מאכל חלבי לאחר שעה אחת.

מקור: פת"ש (יו"ד סי' פ"ט ס"ק ג') כתב בשם החת"ס (יו"ד סי' עג) לגבי מי חלב, ועיי' רש"י עירובין ק: (לגבי מעוברת) ובכתובות סה: (לגבי מניקת) ועיי' רשב"א המובא בב"י ס"ס קפט', ועיי' חכמ"א כלל מ' סע' יג' לגבי אשה הרה שנידונית כחולי קצת וה"ה מינקת, ועיי' ערוך השולחן יורה דעה סימן פט סעי' ז.

מ"מ לאחר שעה אינם צריכים קינוח והדחה, כמבואר באיסור והיתר הארוך כלל מ' סק"ד שאם ממתינים שעה אין צריך קינוח והדחה, וכ"כ בש"ך סי' פ"ט סק"ז, וכן דעת הפר"ח שם סק"ז, וכן פסק בחכמת אדם כלל מ' סי"ג, שאין צריך קינוח והדחה, רק לנקות את השיניים, אמנם דעת הט"ז שם סק"ב שצריך קינוח והדחה, וכן כתב היד יהודה שם בפירוש הקצר סק"ט שיש להחמיר כהט"ז שצריך קינוח והדחה, אך להלכה נקטינן כמבואר באיסור והיתר ובש"ך ובחכמת אדם הנ"ל שאין צריך קינוח והדחה.

ספק אם עבר ו' שעות

שאלה: אדם שלא זוכר כמה שעות עבר מאז שאכל בשרי, כמה זמן צריך להמתין.

תשובה: אם מסופק כמה שעות עברו, אסור לאכול חלב, אך אם יודע שודאי עבר שעה אחת, ויש לו ספק אם עבר ו' שעות, יכול לאכול מאכלי חלב.

ואם מסופק אם אכל מאכל שיש לחוש שמא הוא בשרי, יש להמתין שעה, אבל בסתם מאכלים אין לחשוש.

מקור: עיי' דרכי תשובה סק"ה, וביד יהודה סק"א מחמיר בזה, אך להלכה אינו נחשב דבר שיש לו מתירין כיון שמעיקר הדין מספיק שעה.

חזקת בשרי

שאלה: סלטים או מאכלים שנשארו מסעודה בשרית או שתחב מזלג בשרי תוך כדי הסעודה בסלט האם צריך להמתין שש שעות.

תשובה: אם לא רואים בהם שיירי בשר אין צריך להמתין שש שעות.

מקור: ש"ך סי' פ"ט ס"ק י"ט.

לעס בשר

שאלה: אם לעס או הכניס בשר לפיו צריך להמתין שש שעות.

תשובה: הלועס בשר בהמה בשביל תינוק אפילו שלא בלע צריך להמתין שש שעות. אולם אם לעס בשר עוף לבני אשכנז די להמתין שעה אחת. ובני ספרד צריכים להמתין שש שעות.

אך אם הכניס את הבשר ולא לעס, אין צריך להמתין כלל.

מקור: שו"ע סי' פט ס"א, אך ברעק"א ויד יהודה הקצר סק"א וסק"ג שסגי בשעה א', ועיי' בפמ"ג במשב"ז סק"א כתב שישראל קדושים נהגו גם בזה להחמיר שש שעות, אך נראה שכ"ז בבשר אבל בעוף יש להקל שסגי בשעה אחת.

שמן שטיגנו בו בשר

שאלה: ציפס'ר שטיגנו בו שניצל, האם התפוי"א שטגנו בשמן צריך להמתין אחריהם שש שעות.

תשובה: יש להמתין שש שעות אחר אכילת הצ'יפס כיון שנחשב שאוכל את תבשיל הבשר עצמו.

מקור: סי' פ"ט ס"ג, ואף בני ספרד נהגו להחמיר בזה, עיי' בב"י סי' קע"ג.

צנצנות תבלינים לבשרי וחלבי

שאלה: האם צריך לייחד תבלינים לבשרי וחלבי.

תשובה: אין צריך לייחד, ואף אם עולה עליהם אדים ממאכל בשרי או חלבי, נשארים פרווה, כיון שמצד ניצוק אין כאן כי לא מצאנו ניצוק בהיתר, ומצד האדים כיון שבדרך כלל שופכים מהצד, ואם שופך מעל הסיר יש להקפיד לשפוך מגבוה שלא יהיה חום של יד סולדת באדים.

מקור: אזמרה לשמך 100.

קומקום לבשרי וחלבי

שאלה: האם קומקום ששפכו ממנו מעל בשר, אפשר להשתמש בו לחלב.

תשובה: קומקום ששפכו ממנו מעל בשר או חלב אינו נהפך לבשרי או חלבי, מכיון שניצוק אין כאן כי הוא דבר היתר ומצד האדים אין חשש כיון שהקומקום רותח האדים נשרפים.

ולכן יש להזהר לשפוך מהקומקום מרחוק או מהצד, ולא בתוך הסיר שאז אין מקום לאדים לצאת.

מקור: אזמרה לשמך 100.

דיני תפילת שחרית לאדם שהתעורר

מאוחר לפני חצות

שאלה: אדם שהתעורר משנתו מאוחר קרוב לסוף זמן תפילה או לאחר זמן תפילה היאך יתפלל.

תשובה: אדם שהתעורר משנתו לאחר סוף זמן קריאת שמע: אם עדיין לא עבר זמן תפילה מתפלל כרגיל.

אם עומד כמה דקות לפני סוף זמן תפילה: יתפלל ביחידות, אפילו ללא תפילין, ובלבד שיספיק זמן תפילה, [וזוהו דוקא באדם שרגיל בדרך כלל להתפלל בזמן] ואם יש לו אפשרות להספיק לפני זמן תפילה או ברכות קרי"ש או שמו"ע יקדים ברכות קרי"ש אף שהשמו"ע יהיה אחרי זמן תפילה. (משנ"ב סי' ע"א סק"ד).

אם כבר עבר זמן תפילה ועדיין לא הגיע חצות: אם היה אנוס, מתפלל כרגיל, [ולדעת השו"ע אף היה אנוס אינו מברך ברכות קריאת שמע] ואם לא היה אנוס - מתפלל את כל התפילה ללא ברכות קריאת שמע. כלומר, מתפלל עד ישתבח [כולל ישתבח] כרגיל, ואז מדלג לקריאת שמע עד 'השם אלוקים אמת', ואז מדלג לשמונה עשרה. [אנוס הוא אדם שתכנן לקום מוקדם, וכיוון שעון

שתיה בלילה ללא נטילת ידים

שאלה: אדם הרוצה לשתות בלילה וקשה לו לקום ליטול ידיו, כיצד ינהג?

תשובה: ישפוף ידיו בבגד, ויברך 'שהכל' וישתה, אף ללא נטילה.
מקור: סימן ד סעיף כב - כג, סימן סב ס"ק ח, ובאשל אברהם ריש סימן ד'.

מסירת מודעה בכוונות השם

שאלה: האם מועיל למסור מודעה לפני התפילה שמכוון בכל השמות שיאמר?

תשובה: אף שלא פשוט שמועיל מסירת מודעה, מ"מ נכון לעשות כן כיון שצריך לכוון בכל שם, והדבר קשה מאוד, יש לצדד שאם מסר מודעה כיון שעושה מה שביכולתו לא יענש.

מקור: או"ח סימן ה (עיין נדרים כג לענין מסירת מודעה, ואולם חידוש הוא לומר שמסירת מודעה מהני לשמות השם). ובאפיקי ים בסוף הספר פניני ים אות ג'.

לקראת ימי בין הזמנים נביא כאן מה שמעורר רבינו שליט"א אודות חיוב החזרה על הלימוד, [ונתבאר בהרחבה בגליון הנהגות והדרכות].

חובה לחזור על מה שלומדים כדי שנזכור, ואמרו חז"ל (סנהדרין צט) הלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קוצר, כי הרי הלימוד בתחילתו הרי הוא קשה ביותר כמאמרם ז"ל בתנחומא (פרשת נח) ע"ש, ואם לא חוזרים צריך להשקיע שוב בלימוד מההתחלה.

הטבע של האנשים שהם רוצים להספיק עוד ועוד, וקשה לחזור על מה שכבר למדו וכבר אמרו חז"ל (עירובין נ"ד) "ידעי רבנן להאי מלתא ועברי עלה", אבל זו הדרך לידיעת התורה וגם ע"י שזוכר מה שלומד מביא יותר לידי חשק ללמוד. אך **אם לא חוזרים לא זוכרים**, ואין כל כך סיפוק אך אם חוזרים יש סיפוק כי זוכרים את מה שלומדים, ואז נהיה יותר חשק ללמוד.

והדרך לזכור הוא ע"י חזרה מרובה וידוע שצריך לחזור שבע פעמים, ארבע פעמים בשביל להבין (ע"י עירובין נד) ועוד שלש פעמים בשביל לזכור.

ובבין הזמנים שכבר עבר זמן מסויים ממתי שלמדו, אז זה הזמן הטוב ביותר לחזור וזה מועיל מאוד לזכרון, שיחקק במוח מה שלמדו בחצי שנה האחרונה.

מעורר או שמינה שומר שיעיר אותו, ולא קם. נשים נשואות שמתפללות מאוחר נידונות תמיד כאונס].

מקור: סי' נ"ח.

דיני תפילת שחרית לאחר חצות

שאלה: אדם שקם מאוחר לאחר חצות, מה מותר לו להתפלל.

תשובה: בני אשכנז אומרים רק ברכות התורה, וברכות שלא עשני גוי.. עבד.. ואשה בלבד. ומבני ספרד יש שאומרים את כל ברכות השחר כרגיל.

כמו כן קורא קריאת שמע עם תפילין, ומתפלל פעמיים מנחה [הראשון לשם מנחה והשני לשם תשלומין על שחרית].

אסור לאכול לפני תפילת מנחה ותשלומין, וכן לפני הנחת תפילין, ודינם שווה לדין אכילה לפני תפילת שחרית.

יש לציין שתפילת תשלומין נאמרה רק כאשר הייתה סיבה שבגללה לא התפלל בזמן, אפילו אם הוא פשע והיא אינה סיבה מוצדקת [וכגון שהלך לישון בשעה מאוחרת וידע שלא יקום בזמן], אך אם לא התפלל במזיד, אין לו תשלומין.

מקור: סי' ק"ח.

תפילה בישיבה לפני סוף זמן תפילה או בעמידה לאחריו

שאלה: הנוסע נסיעה האורכת כשעתיים, ובאפשרותו להתפלל שמונה עשרה בישיבה באוטובוס לפני סוף זמן תפילה או להתפלל בעמידה ביישוב הדעת כשיגיע ליעדו - אבל לאחר זמן תפילה, מה עדיף?

תשובה: עדיף בישיבה באוטובוס לפני סוף זמן תפילה.

וצורת התפילה בישיבה: ישב ברגליים צמודות כמו שעומד בתפילה. בשעת הכריעות ישתדל לעמוד ולכרוע מעומד, ואם אין באפשרותו - יכרע מיושב. אם אפשרי [כגון באוטובוס] - יפסע ג' פסיעות לאחוריו בסוף התפילה מעומד.

מקור: סימן פט וצד.

ברכת גלידה עם שברי עוגיות

שאלה: מה מברכים על גלידה או אייס קפה עם שברי עוגיות?

תשובה: באופן ששברי העוגיות נמצאים רק מעל הגלידה וניכרים בפני עצמם - יברך רק על הגלידה כיון שהם טפלים אליה, אמנם כאשר שברי העוגיות מעורבים בכל הגלידה - ברכתה 'מזונות' מדין 'כל שיש בו וכו'.

וכן הדין באייס קפה ('ברד'), אך אם הוא נוזלי ממש, כיוון שהוא משקה, ברכתו 'שהכל'.

מקור: סי' ר"ח, ועי' אزمרה לשמך 176.

נטילת ידים לקם משנתו לטפל בתינוק וחוזר לישון

שאלה: הקם משנתו לטפל בילד באמצע הלילה, האם צריך ליטול את ידיו?

תשובה: אפשר להקל בזה. ואף אין קפידא אם נוגע בפיו או בעיניו או בשאר המקומות שיש בהם נקבים. [כי כל הקפידא הוא רק כשקם משנתו לגמרי].

מקור: עי' אשל אברהם (להגאון מבוטשאטש) ריש סימן ד.

הגיליון הודפס ע"י

הרב רוני ליקר, הרב שילה אריאל והרב שלמה בלאק הי"ו
להצלחת ילדיהם בתורה ויר"ש וכל העניינים

מספר הטלפון בבית הוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון
למייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

לתרומות והנצחות ניתן לפנות

לקו בית ההוראה במספר

0733260800 שלוחה 11